

Землекористування та економіка землі

віртуальна виставка до Дня землепорядника України

Підготувала:
Марія Фіткаленко, провідний бібліотекар

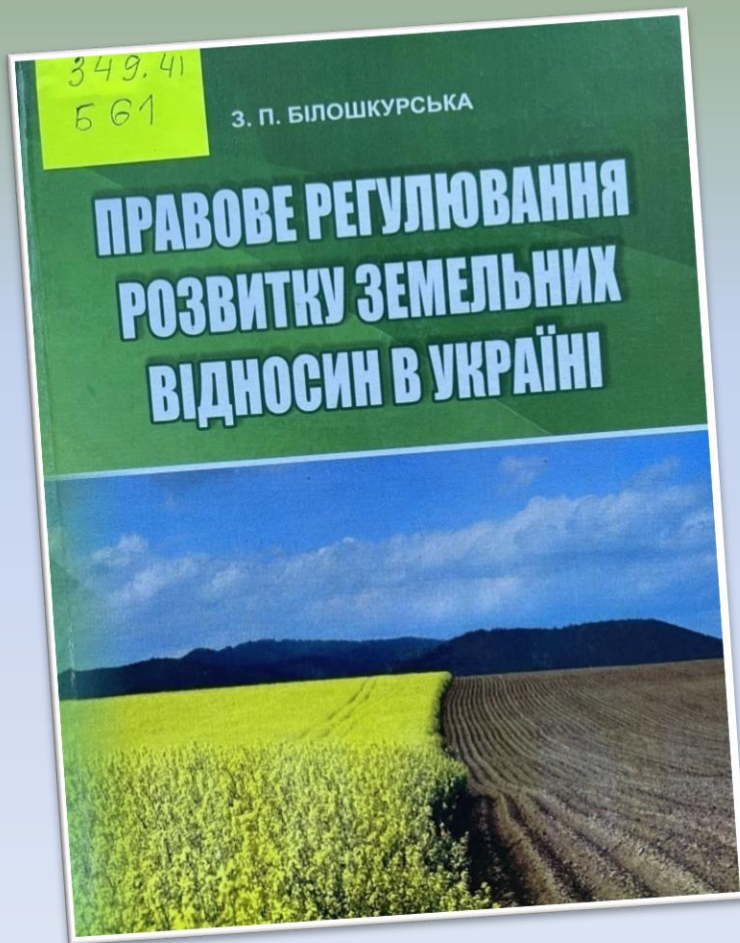
м. Умань, 2023

Землевпорядкування — це система державних заходів по реалізації земельного законодавства, спрямованого на організацію повного та раціонального використання земель, а також засобів виробництва, нерозривно пов'язаних із землею з метою ефективного суспільного виробництва. Завданням сучасного землевпорядкування є забезпечення соціальної функції землеволодіння та землекористування, згідно із якою земельні ділянки повинні використовуватись максимально ефективно за цільовим призначенням без втрат корисних властивостей та погіршення стану довкілля, досягнення комплексності розвитку території, забезпечення платності землеволодіння та землекористування, економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Землевпорядкування полягає у територіально-функціональному улаштуванні використання земель створеної просторової структури шляхом виконання власних, притаманних саме йому процесів щодо планування типів землекористування, планування використання і охорони земель сільськогосподарських та інших підприємств, внутрішньої організації їх території. Оптимальне використання земельних ресурсів є головним питанням ХХІ століття. В процесі вирішення цієї проблеми слід рухатися строго обґрунтовано.

Здійснити новий земельний устрій й забезпечити найкраще, найбільш ефективне і гармонійне використання землі допоможе література представлена на виставці *“Землевпорядкування та економіка землі”*.

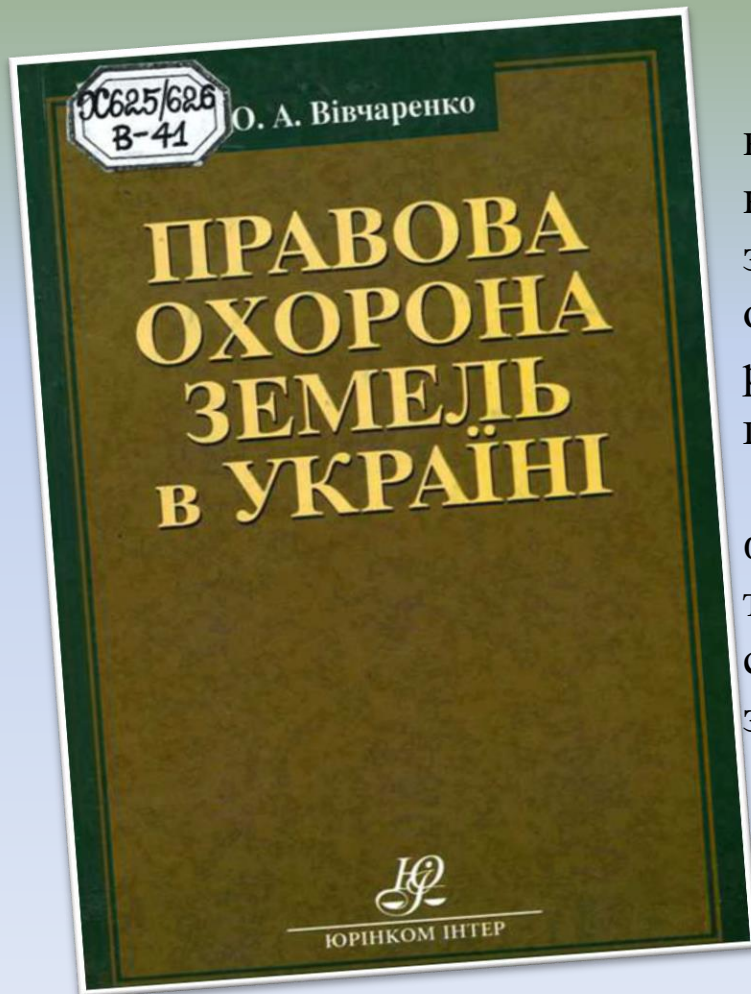
Білошкурська З. П. Правове регулювання розвитку земельних відносин в Україні : моногр. / З. П. Білошкурська. — Умань : Візаві, 2016. — 376 с.

У монографії докладно розглянуті питання історії розвитку земельного законодавства, земельних правових відносин в Україні, систему правового регулювання цих відносин.

Монографія дасть змогу студентам отримати базові концептуальні знання з земельного права, а також може використовуватись практичними працівниками аграрної сфери.

**Вівчаренко О. А. Правова охорона земель в Україні : моногр. /
О. А. Вівчаренко. — К. : Юрінком Інтер, 2010. — 336 с.**

Розкриваються проблеми, пов'язані з визначенням та реалізацією комплексу правових норм щодо охорони земель в Україні. Дається загальна характеристика інституту правової охорони земель, аналізуються безпекові питання, розглядається управлінська діяльність охоронної галузі.

Визначається система охорони земель, її функції суб'єкти, об'єкти, підстави та умови, а також міжнародно-правові вимоги. Аналізуються спірні питання, поняття, зміст та види загроз земельним ресурсам.

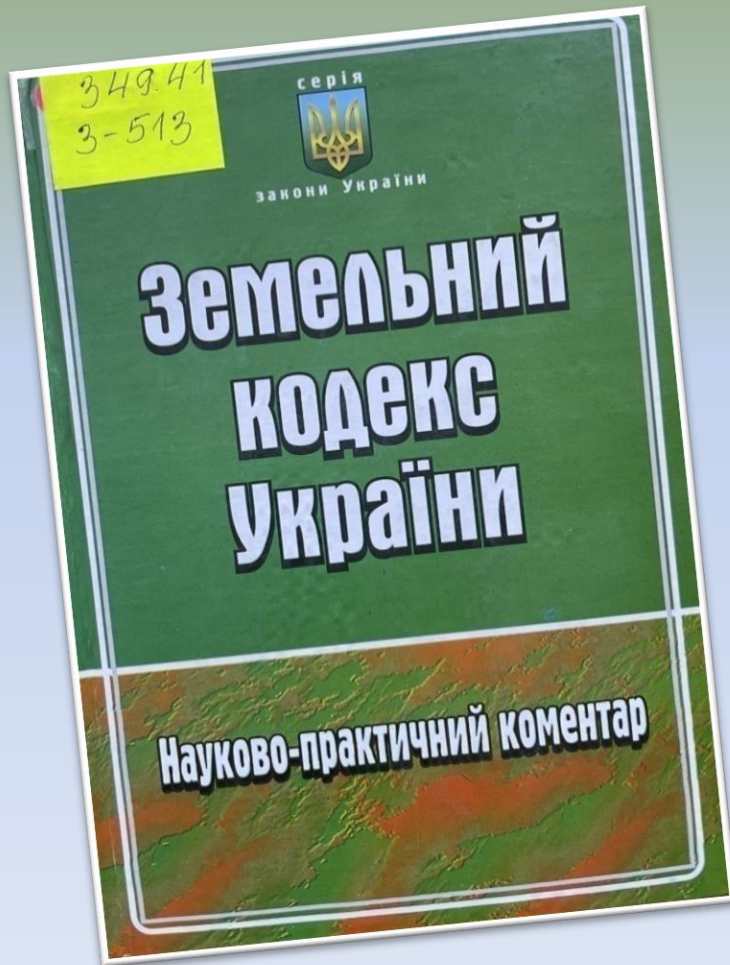

Земельне право України : навч. посіб. / І. В. Гіренко, З. П. Білошкурська, Л. В. Машковська та ін. — Умань : Візаві, 2019. — 712 с.

Докладно розглянуті питання предмету, принципів земельного права і законодавства, земельних правових відносин, земельних ринкових відносин в Україні, розкриті умови набуття, користування земельними ділянками, обмеження і припинення прав власності і права користування земельними ділянками, призначення завдання, зміст державного земельного кадастру, порядок охорони земель, захист прав на земельні ділянки, відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва.

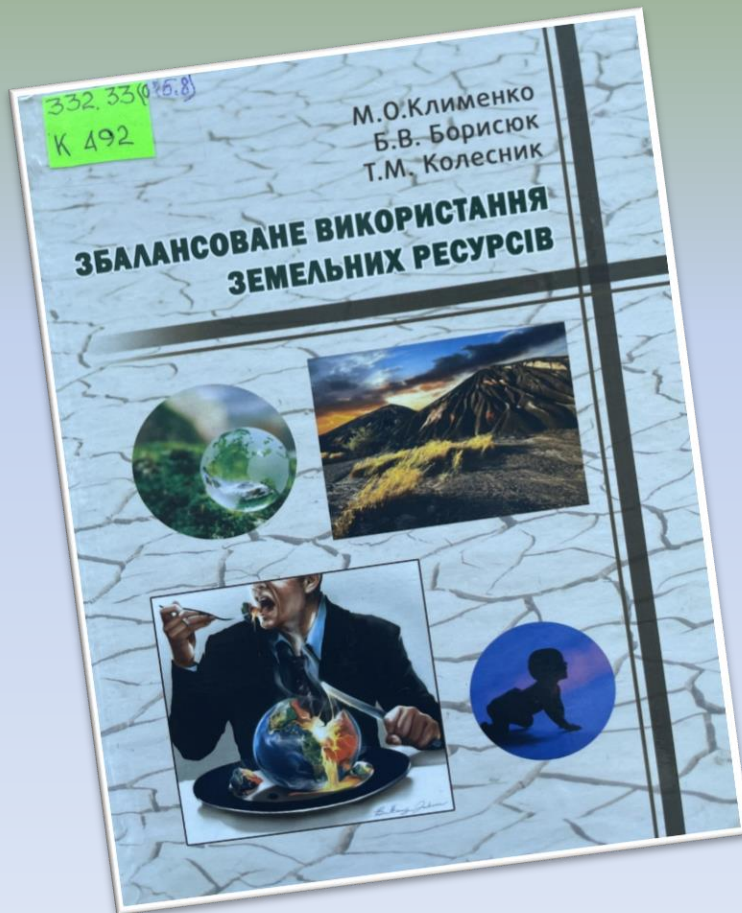
Земельний кодекс України : науково-практичний коментар. — вид. 4-те, доп. — Харків : Одісей, 2008. — 624 с.

Книга не є монографічним дослідженням, а являє собою практичний посібник та авторську позицію щодо статей нового земельного кодексу України, які коментуються.

Коментар підготовлений в рамках наукового плану, який виконується Лабораторією правового регулювання земельних відносин Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України.

Клименко М. О. Збалансоване використання земельних ресурсів : навч. посіб. / М. О. Клименко, Б. В. Борисюк, Т. М. Колесник. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. — 552 с.

Книга містить теоретичну інформацію щодо принципів, методів та засобів збалансованого використання земельних ресурсів різних цільових категорій залежно від якісного стану.

Важливим етапом у створенні умов сталого розвитку суспільства є формування екологічної свідомості людства, в якій важливу роль відіграє екологічна освіта.

В основі формування системи сталого розвитку лежить пріоритетність гармонізації взаємовідносин людства із навколишнім середовищем.

Корнєєв Ю. В. Земельне право : навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв, М. О. Мацелик. — К. : ЦУЛ, 2009. — 240 с.

Навчальний посібник має на меті допомогти студентам засвоїти теоретичні положення земельного права, а також підготувати їх до практичної діяльності у вирішенні спорів пов'язаних із земельним законодавством.

Для перевірки знань і практичної підготовки пропонуються тестові завдання, які можна використовувати для перевірки знань під час самостійної роботи.

Корнілов Л. В. Землевпорядне проектування. Методика виконання розрахунково-графічних робіт та курсових проектів : навч. посіб. / Л. В. Корнілов. — К. : Кондор, 2005. — 150 с.

Викладена методика виконання розрахунково-графічних робіт.

На сучасному етапі реформування земельних відносин, особливо в сільськогосподарському виробництві, землевпорядне проектування є багатофункціональним. Змінюються нові підходи до проектних розробок, спрямованих на формування оптимальних землекористувань і землеволодінь ринкового типу.

Наведена методика дозволяє навчитися моделювати і будувати планово-графічні матеріали різних земельних територій.

Моніторинг земель : підруч. / А. Я. Сохнич, М. С. Богіра, В. В. Горлачук та ін. ; за ред. А. Я. Сохнич. — Львів : Манускрипт, 2008. — 264 с.

Розглядаються методичні і теоретичні засади моніторингу, завдання якого полягає у спостереженні за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, що можуть призвести до негативних процесів.

Моніторинг повинен виконувати роль постачальника достовірної науково-технічної інформації про стан земельних ресурсів з метою активізації розвитку інноваційної діяльності землі.

Новаковский Л. Я. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування / Л. Я. Новаковський, М. А. Олещенко. — 2-ге вид., допов. — К. : Урожай, 2009. — 276 с.

Проаналізовано принципи і завдання функціонування системи земельних відносин і здійснення державної земельної політики в ринкових умовах.

Обґрунтовано критерії і напрями заснування земельного фонду країни за основним цільовим призначенням земель.

Накреслено шляхи поліпшення формування охорони та використання особливо цінних земель, захисту їх від необґрунтованих вилучень.

Охорона і раціональне використання земельних ресурсів : навч. посіб. / Д. В. Лико, С. М. Лико, В. І. Долженчук, О. І. Портухай. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. — 664 с.

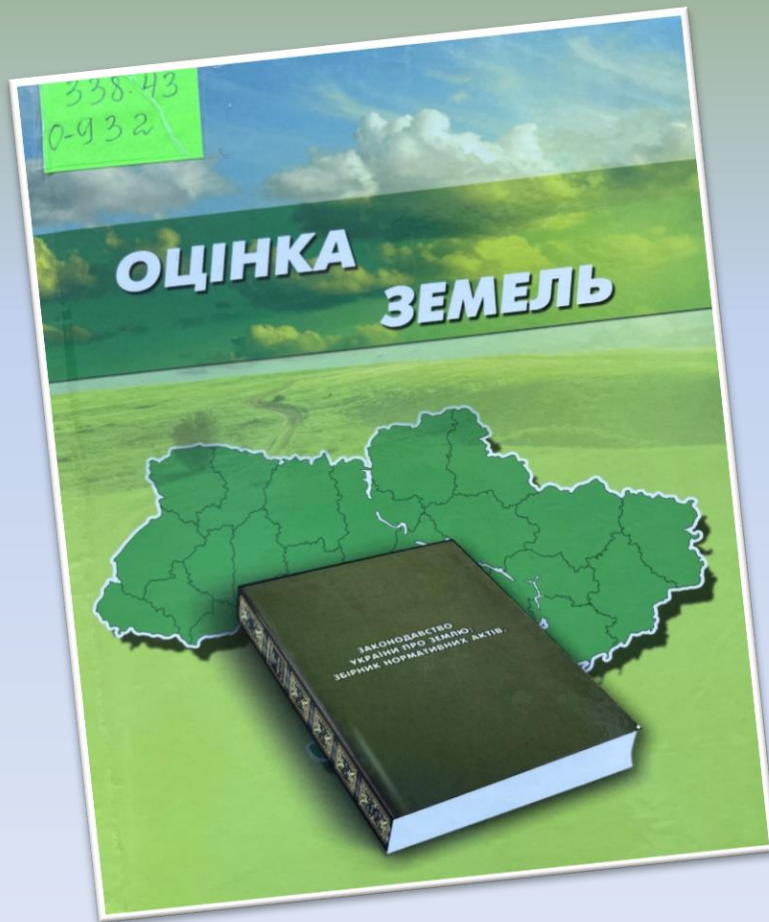
Розглянуто стан земельних ресурсів України, висвітлено особливості використання земель забруднених важкими металами, пестицидами та радіонуклідами.

Приділено увагу напрямкам розв'язання проблем раціонального використання земельних ресурсів при переході до сталого землекористування.

Проаналізовано організацію управління у галузі використання і охорони земельних ресурсів та правовий режим земель різних категорій.

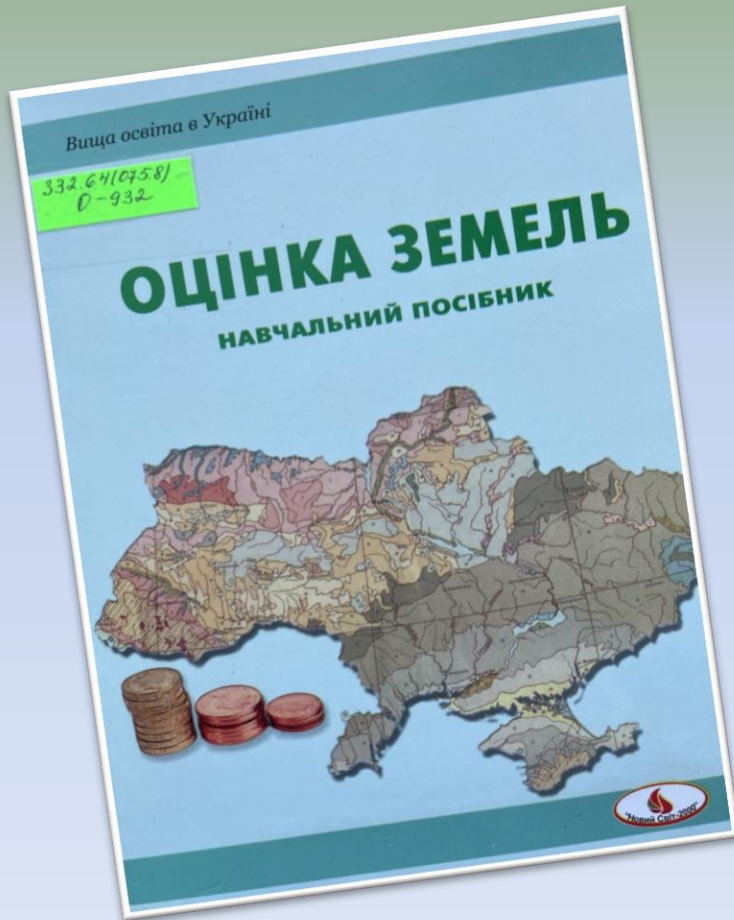

Оцінка земель : підруч. / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, С. С. Радомський та ін. ; за ред. М. Г. Ступеня. — К. : Агроосвіта, 2014. — 373 с.

Викладено теоретичні основи оцінки земель, розкрито районування території під час земельно-оціночних робіт, теоретичні основи і методичні засоби бонітування ґрунтів, загальні принципи і завдання економічної оцінки земель, її методику основи внутрігосподарської, грошової та експертної оцінки земель.

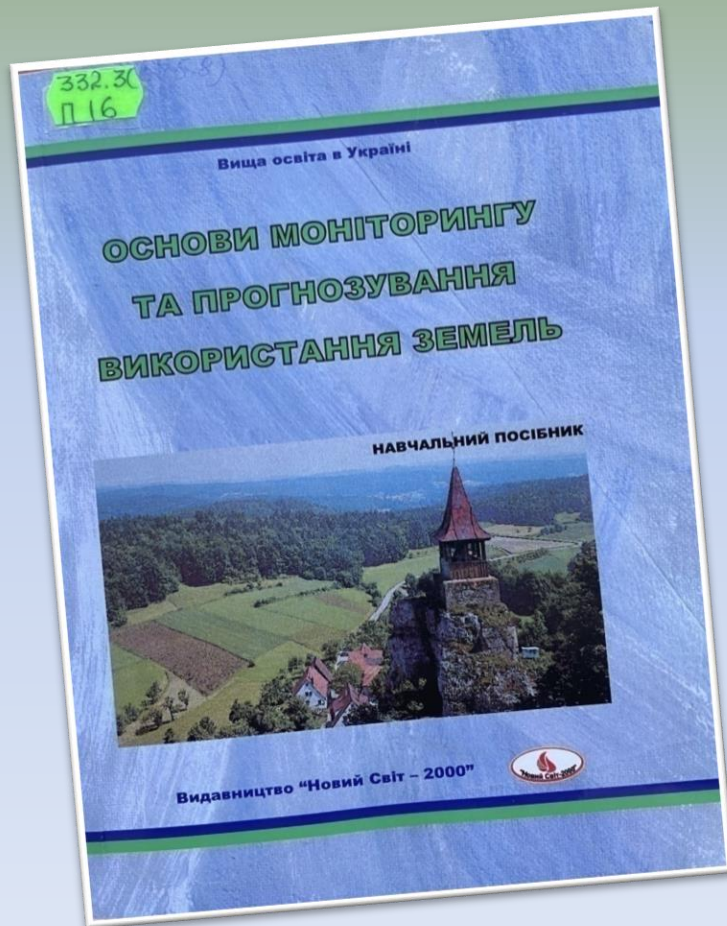
Оцінка земель : навч. посіб. / М. Г. Ступінь, Р. Й. Гулько, І. Р. Залуцький та ін. ; за ред М. Г. Ступеня. — Львів : Новий світ – 2000, 2008. — 308 с.

Викладено теоретичні основи оцінки земель, яка проводиться на основі принципів законності, єдності методологічного простору, доступності виконання даних з оцінки земель та ін.

Розкрито районування території при земельно-оціночних роботах, теоретичні основи і методичні положення бонітування ґрунтів, загальні положення і завдання економічної оцінки земель, грошова і експертна оцінка земель, шість функцій грошей.

Панас Р. М. Основи моніторингу та прогнозування використання земель : навч. посіб. / Р. М. Панас. — Львів : Новий Світ – 2000, 2008. — 224 с.

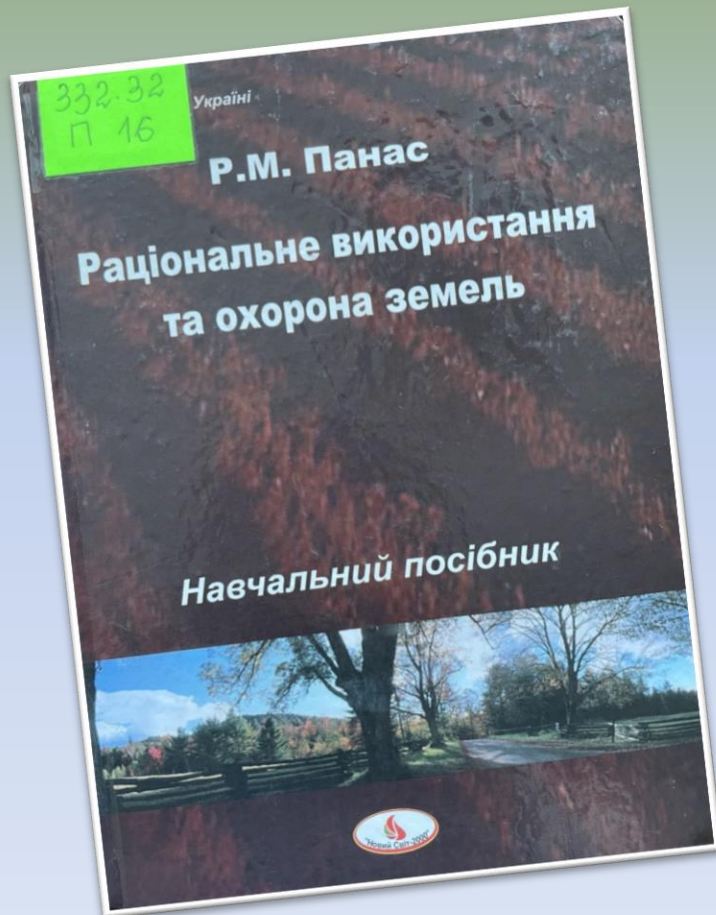

Розкрито суть і зміст моніторингу земель, принципи і способи його здійснення, організацію та функціонування системи моніторингу. Охарактеризовано земельний фонд України як об'єкт моніторингу.

Висвітлено найбільш поширені види моніторингу: ерозійної небезпеки ґрунтів, техногенно-порушених земель, антропогенного забруднення ґрунтів, їх родючості.

Подано науково-теоретичні основи і методи прогнозування використання земель.

**Панас Р. М. Раціональне використання та охорона земель :
навч. посіб. / Р. М. Панас. — Львів : Новий Світ – 2000. — 352 с.**

Висвітлено науково-теоретичні основи використання та охорони земель. Охарактеризовано сучасний стан використання та охорони земель України, їх склад і цільове призначення.

Дано рекомендації щодо встановлення і зміни цільового призначення земель.

Накреслено конкретні заходи щодо раціонального використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, еродованих і меліорованих земель, земель природно-заповідного фонду, водного і лісового фонду, а також населених пунктів.

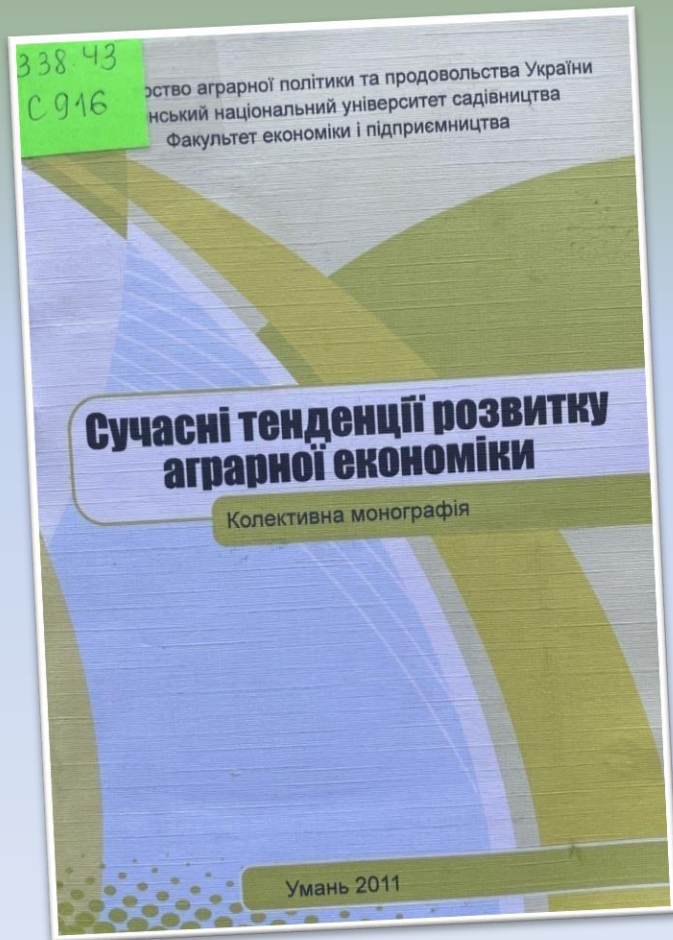
Реєстрація земельних ділянок : підруч. / М. Г. Ступень, О. Ф. Ковалишин, С. О. Малахова та ін. ; за ред. М. Г. Ступеня. — К. : Агроосвіта, 2014. — 359 с.

Опрацьовано питання створення системи реєстрації земельних ділянок та речових прав на них.

Розкрито роль реєстрації земельних ділянок та нерухомого майна під час регулювання земельних відносин, процесуальний порядок реєстрації земельних ділянок та речових прав на них, технічні аспекти виконання землевпорядних та реєстраційних робіт.

**Сучасні тенденції аграрної економіки / під ред. Ю. О. Нестерчук. —
Умань : Сочінський, 2011. — 288 с.**

У монографії викладені результати досліджень проблем розвитку сучасної аграрної економіки. Значну увагу приділено аналізу особливостей економічної та фінансово-облікової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах після кризового відновлення.

Розроблено заходи щодо покращення фінансово-економічного стану сільськогосподарського виробництва в Україні з урахуванням особливостей сучасного розвитку аграрної економіки.

Теоретичні основи державного земельного кадастру : навч. посіб. / М. Г. Ступень, Р. Й. Гулько, О. Я. Микула та ін. ; за заг. ред. М. Г. Ступеня. — Львів : Новий Світ-2000, 2018. — 336 с.

У навчальному посібнику викладено теоретичні основи державного земельного кадастру, земельний кадастр у зарубіжних країнах.

Необхідність даних державного земельного кадастру для потреб управління міським господарством є дуже актуальною у зв'язку з купівлею-продажем, даруванням, передачею у спадщину, обміном землі разом із нерухомістю, проведенням аукціонів, конкурсів міських земель.

Третяк А. М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні : навч. посіб. / А. М. Третяк, Т. М. Прядка, І. Г. Колганова. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. — 352 с.

Висвітлено актуальні проблеми історії земельних відносин і землеустрою в Україні у феодально-кріпосну епоху і в період зародження капіталізму, селянської реформи 1861 року, столипінської реформи 1906-1917 рр., в Радянській Україні, особливості земельних реформ на Буковині, Галичині та Закарпатті.

Розкрито історію земельних відносин і землеустрою в період незалежності України.

Третяк А. М. Землеустрій / А. М. Третяк. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. — 520 с.

Викладено теорію землеустрою в умовах нових земельних відносин, висвітлено походження поняття землеустрою, еволюцію сутності землеустрою, землеустрій як основоположний механізм управління земельними ресурсами на сучасному етапі розвитку економіки.

Розкрито земельний устрій України, поняття землеволодіння та землекористування та організації території, елементи землевпорядної організації території.

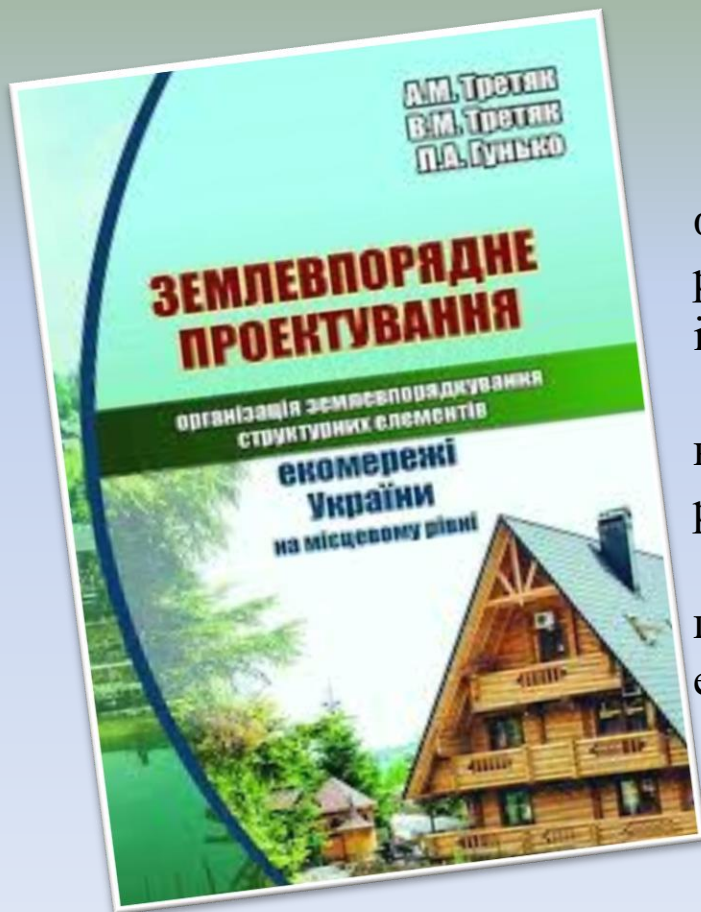
Третяк А. М. Землевпорядне проектування : впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств : навч. посіб. Ч. 3 / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Третяк Р. А. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. — 172 с.

Викладено теоретико-методологічні основи впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств, зокрема сутність та методологічні основи землевпорядного впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань.

Розглянуто вивчення і оцінка стану використання земель та організація територіальних умов землекористування, еколого-економічне обґрунтування організації системи сівозмін і її ефективності.

Третяк А. М. Землевпорядне проектування : організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні : навч. посіб. Ч. 4 / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Л. А. Гунько. — Херсон : ОЛДІ- ПЛЮС, 2016. — 184 с.

Викладено теоретико-методологічні засади формування екомережі України в контексті розвитку природоохоронного користування, стан і тенденції розвитку екомережі в Україні.

Розглянуто засади формування екологічних відносин власності на землю та інші природні ресурси у сфері природокористування.

Викладено законодавчі вимоги до проектування землекористування структурних елементів екомережі.

Третяк А. М. Землевпорядне проектування: організація території сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою : навч. посіб. / А. М. Третяк, В. М. Другак, Л. А. Гунько, І. П. Гетьманчик. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. — 326 с.

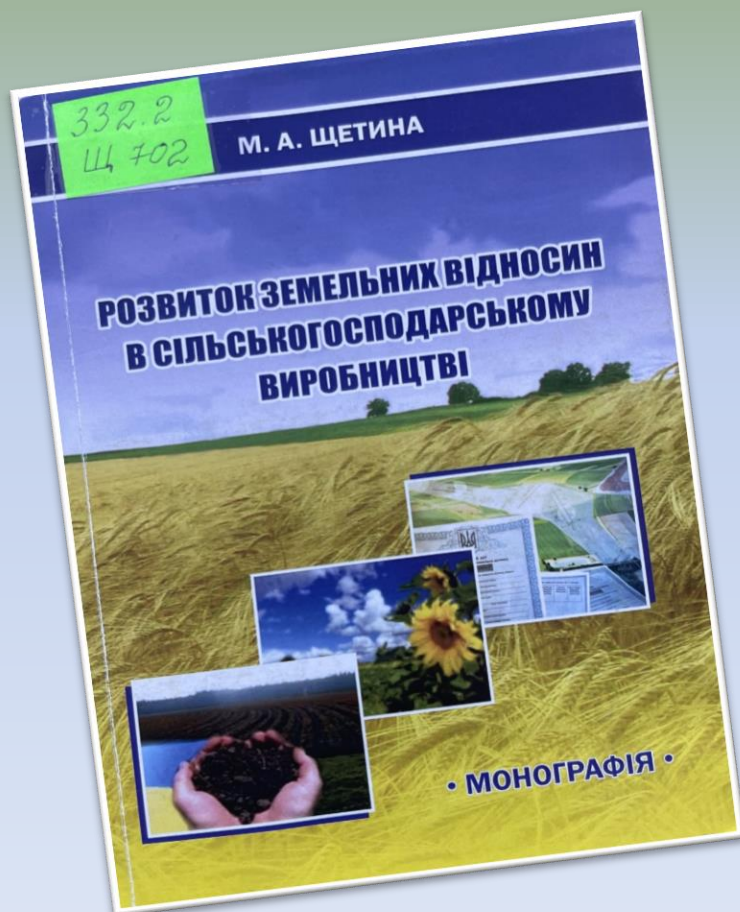
Розкрито поняття про землю як найважливішу частину навколишнього середовища, місце земельних ресурсів у структурі природного багатства України, суть землеустрою щодо формування сталого землекористування земель сільськогосподарського призначення.

Обґрунтовано методологічні основи формування еколого-ландшафтної організації території.

Викладено методичні підходи до агроекологічного зонування та ландшафтної типізації земель.

Щетина М. А. Розвиток земельних відносин в сільськогосподарському виробництві : монографія / М. А. Щетина. — Умань. : Сочінський, 2016. — 212 с.

В монографії розглядаються теоретичні методологічні і практичні аспекти відносин в організації ефективного використання земельних угідь в аграрній сфері. Поряд із економічним аспектом вивчення земельних відносин не можна оминати увагою важливої їх соціальної складової.